

Tamamı
el yazması

6. SINIF

TÜRKÇE

MURAT

ÖĞRENCİ
DEFTER

SERİSİ

MURAT YAYINLARI

MURAT YAYINLARI

MURAT ÖĞRENCİM SERİSİ KOORDİNATÖRÜ

Deniz POLAT

Dizgi - Grafik

Murat Yayınları Dizgi - Grafik Birimi

Baskı

Ayrıntı Basımevi • Tel: 0.312 394 55 90 - 91
Matbaa Sertifika No: 13987

Öneri ve Düşünceler için

info@muratyayinlari.com • 0.312 231 31 21

Yayın ve Dağıtım

Murat Yayınları Ltd. Şti.
1203. Cadde No: 38/1/2 Ostim / Yenimahalle - ANKARA
Tel: 0.312 231 31 21
www.muratyayinlari.com

ISBN NO - 978-9944-66-901-6

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve
bandrolsüz yayınları satın almamasını rica ederiz.

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları **MURAT YAYINLARI LTD. ŞTİ.**'ne aittir.
Hangi amaçla olursa olsun, yayınların tamamının veya bir bölümünün,
şirketin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi,
herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Sevgili Arkadařlar,

Murat Yayınları köklü geçmişiyle aynı zamana ait olan her şeyin birbirine benzediği günümüzde; farklı, öğretici ve sınav formatına uygun içeriğiyle bu yıl da karşınızda. Sınav sürecinde ihtiyaç duyduğunuz tüm bilgileri bulabileceğiniz, tamamı el yazması olan Murat Öğrencim Defterlerimizde; açık ve anlaşılır bir dil, gereksiz detaylardan arındırılmış ve müfredata uygun bir içerik bulacaksınız. Bu içeriğin hazırlanmasında görev alan deneyimli kadromuz; MEB'in uyguladığı sınavları ve test tekniklerini dikkate almış, bilgilerin parçalı ve ilginç şekilde sunumunu yaparak sizleri yaşayacağınız büyük değişimlere en iyi şekilde hazırlamayı amaçlamıştır.

Murat Yayınları olarak hayallerinizi mümkün kılmak için yeni eğitim - öğretim yılında da siz değerli okuyucularımıza çalışmalarımızı sunmaya devam edeceğiz.

Saygılarımızla

MURAT YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: SÖZCÜKTE ANLAM

Gerçek ve Mecaz Anlamlı Sözcükler	2
Terim Anlam, Yan Anlam	3
Somut ve Soyut Anlamlı Sözcükler	5
Nitel ve Nicel Anlamlı Sözcükler	6
Genel ve Özel Anlamlı Sözcükler	7
İkilemeler, Yansıma Sözcükler, Gecis ve Bağlantı Unsurları	8
Eş ve Zıt Anlamlı Sözcükler, Eş Seslilik	12
Yakın Anlamlı Sözcükler	14
Aynı Kavram Alanına Giren Sözcükler	15
1. ÜNİTE YAZILIYA HAZIRLIK	16
1. ÜNİTE TEST 1	17

2. ÜNİTE: CÜMLEDE ANLAM

Benzetme	19
Deyimler, Atasözleri, Özdeyişler	21
Cümle Tamamlama - Cümle Oluşturma	24
Neden Sonuç İlişkileri - Amaç Sonuç İlişkisi - Koşul Sonuç İlişkisi	25
Karşılaştırma - Özel Anlatım - Genel Anlatım	26
Açıklama İlişkili Cümleler - Cümle Yorumlama	28
Yakın ve Zıt Anlamlı Cümleler - Eş Anlamlı Cümleler	29
Cümlelerden Çıkarılabilecek Kesin Yargı - Cümlede Örtülü Anlam	30
Cümlede Uygu ve Cümlede Anlam - Cümlelerin Anlam Özellikleri	32
2. ÜNİTE: YAZILIYA HAZIRLIK	36
2. ÜNİTE: TEST 1	37

3. ÜNİTE: PARAGRAFTA ANLAM

Ana Düşünce - Yardımcı Fikir (Düşünce) - Anahtar Kelimeler	39
Paragrafta Duygular - Paragrafta Duyulur - Paragrafta Soru	45
Paragraf Oluşturma - Sıra Sorma - Metin Tamamlama	47
Düküleyici Anlatım	51
Anlatım Biçimleri - Açıklayıcı Anlatım - Tartım	52
Betimleyici Anlatım - Metinde Hikâye Unsurları	54
Olay Örgüsü - Olay Zinciri - Yer - Mekan Unsuru	57
Gerçek Mekan - Hayali Mekan	58
Metinlerde Zaman Unsuru - Metinde Kişi Unsuru	58
5N1K	61
Metin Türleri - Şiir Bilgisi ve Söz Sanatları	63
Şiir Bilgisi	64
Söz Sanatları	67
Düz Yazı Türleri	72
Görsel Okuma	81
3. ÜNİTE: YAZILIYA HAZIRLIK	88
3. ÜNİTE: TEST 1	90
4. ÜNİTE: SÖZCÜKTE YAPI	
Kök - Sözcük Kök - İsim Kökü - Ortak Kök - Fiil Kökü	93
Ek - Yapım Eki - Çekim Ekleri	99
Yapıları Bakımından Sözcükler	111
Basit Sözcükler - Türemiş Sözcükler - Birleşik Sözcükler	111
4. ÜNİTE: YAZILIYA HAZIRLIK	115
4. ÜNİTE: TEST 1	116

5. ÜNİTE SÖZCÜK ADLARI

İsimler - İsim Tamlaması - 118

Sıfat (Ön Ad) - Niteleme Sıfatları - Belirtme Sıfatları 130

Sıfatların Anlam Özellikleri - Sıfat Tamlaması 136

Zamirler (Adıllar) 140

Elat (ilgeç) 150

Bağlaç 152

5. ÜNİTE: YAZILIYA HAZIRLIK 156

5. ÜNİTE: TEST 1 157

6. ÜNİTE: YAZIM KURALLARI

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler 159

Ses Olayları - Ses Olaylarında Yarımların Yanlışları 164

Sayıların Yarımı - Kısaltmaların Yarımı 172

Mi, Ki ve De'nin Yarımı 175

Bitişik Yazılan Sözcükler 179

Yarımların Karıştırılan Sözcükler 180

6. ÜNİTE: YAZILIYA HAZIRLIK 182

6. ÜNİTE: TEST 1 183

7. ÜNİTE: NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta, Virgöl, Noktalı Virgöl, İki Nokta 185

Üç Nokta - Soru İşareti, Çıkmış İşareti 191

Uzun Çizgi - Kısa Çizgi - Tırnak İşareti, Tek Tırnak İşareti 194

Den den İşareti - Yay Ayracı, Köşeli Ayracı, Keme İşareti 195

7. ÜNİTE: YAZILIYA HAZIRLIK 198

7. ÜNİTE: TEST 1 199

1. ÜNİTE ; SÖZCÜKTE ANLAM

Cümlelerin anlamlı en küçük parçasına ya da tek başına anlamı olmadığı hâlde cümle içinde anlam kazanan anlatım parçasına **sözcük** denir. Sözcükler, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan dilin anlamlı en küçük parçasıdır. Sözcüklerin belirli bir düzen içerisinde bir araya getirilmesiyle anlaşma sağlanır.

→ Bir sözcüğün birbirinden farklı cümlelerde, değişik anlamlarda kullanılmasına **çok anlamlılık** denir.

Örnek: Pencereyi kapat hava soğuk. (Açık durumdan kapalı hâle getirmek)

Karla kapanan yollar hayatı olumsuz etkiledi. (Engellemek)

1. Küresteki civcirlere yem döktüm.
2. Döktüğü gözyaşları içimi parçaladı.
3. Evin tamirati için çok para döktük.
4. Ateslenen kardeşimin vücudu kızarıklar döktü.

① Numaralandırılmış cümlelerde "dökmek" sözcüğünün hangi anlamlarda kullanıldığını belirleyerek yazınız.

1.

2.

3.

4.

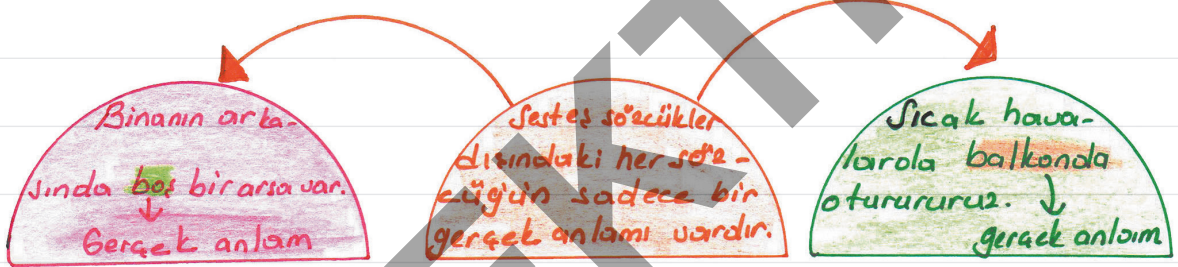

GERÇEK VE MECAZ ANLAMLI SÖZCÜKLER

Gerçek Anlam:

Sözcüklerin söylendiklerinde aklı ilk gelen anlamına **gerçek anlam** denir. Gerçek anlama **sözlük anlam** da denir.

• Sözlükte bir sözcüğün birden fazla anlamı olabilir. Bu anlamlardan **birinci sırada** olanı, o sözcüğün gerçek anlamıdır.

🔊 Aşağıdaki sözcükleri gerçek anlamlarıyla cümlede kul-
lanınız.

Kol:

Kaplamak:

Ayak:

Mecaz Anlam:

Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamıdır. Mecaz anlamda sözcükler **so-
yut** bir anlam kazanır.

Ofislerle yol-
culuk yapmaya sıcak
baktım. (mecaz anlam)

Acı haber
kısa sürede duyuldu
(mecaz anlam)

② Aşağıda verilen sözcükleri mecaz anlama gelecek şekilde cümlede kullanınız.

yangın:

parlak:

kırılmak

③ Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin anlam özelliğini (gerçek-mecaz) noktalı yerlere yazınız.

Okul müdürü, okula gelen velileri söğük karşıladı.

Bu sert sözler, hepimizin kalbini kırmıştı.

Acı biberler dilimi damağımı yakmıştı.

Toplantı, atesli tartışmalara neden oldu.

Gürük elmaları sepetten ayıkladı.

Ön derece parlak bir geleceğin olsun.

Sitenin imkânlarını kullanıyorduk.

Terim Anlam: Bir sözcüğün bilim, sanat, spor, ya da meslek alanına özgü karandığı anlama denir.

Örnek: **Matematik:** üçgen, ısı, açı...

Dilbilgisi: yükleme, ad, ünlem...

Coğrafya: boylam, paralel, körfez...

Resim: tuval, portre, palet...

Edebiyat: kafiye, mısra, dörtük...

Hasta narlozun etkisinden kurtarılamadı. (tıp)

Matematik dersinde asal sayıları işledik. (matematik)

Dünya'ya en yakın gezegen Mars'tır. (uzay)

Yan Anlam:

Sözcüklerin gerçek anlamlarına bağlı olarak kazandığı yeni anlamdır. Sözcüklerin gerçek ve yan anlamları arasında şekil ve kullanılış yönüyle benzerlik söz konusudur.

Örnek: Halının yüzü ekmek kırıntılarıyla doluydu.
Kapının kolunu usulca tutmustu.
İki gündür akmeye gözlerini düzeltiyorum.

➡ ④ Aşağıda verilen sözcükleri yan anlam gelecek şekilde cümlede kullanınız.

göz:

boğaz:

etek

➡ ⑤ Aşağıdaki cümlelerde geçen altı aızılı sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını işaretleyiniz.

Cümle	Gerçek	Metaz	Terim	Yan
Kardesimin <u>burun</u> kanamaları çok artmıştı.				
Geçen ders <u>acıları</u> isledik.				
Öğrencilerime gönül <u>bağı</u> ile bağlıydım.				
Kitaplarını bos bir <u>kutuya</u> yerleştirdi.				
Koltuğun <u>yüzünü</u> iyice sildim.				
<u>Derin</u> bir konuydu konuştuklarımız.				
Söşlerini unutan oyuncuya <u>suflör</u> yardım etti.				
Salataya bolca <u>domates</u> doğradık.				
Zeynep nine çok <u>hasta</u> olmuştü.				

SOMUT VE SOYUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

★ Beş duyu organımızdan en az biriyle algılayabildiğimiz varlıkları karşılayan sözcüklere "somut anlamlı sözcükler" denir.

Beş duyu organımız ve işlevleri vardır.

Göz: Görme

Kulak: İşitme

Dil: Tatma

Burun: Koklama

Deri (Ten): Dokunma, hissetme

Yağmurla beraber bahçeden gül kokuları geliyordu.
(Göz) (Göz) (Kulak)
görme görme işitme

★ Beş duyu organımızdan herhangi biriyle algılayamadığımız varlıkları karşılayamayan sözcüklere "soyut anlamlı sözcükler" denir.

Örnek: hüznü, uyku, mutluluk, sevinç, merak...

Ahmet Bey, törende duygu dolu bir konuşma yaptı.

Mezuniyet töreninde gurur ve sevinç birarada yaşandı.

! Soyut anlamlı sözcükler anlam genişlemesi yoluyla somut anlam, somut anlamlı sözcükler soyut anlam kazanabilir.

* Sevinç, doğum gününü kutladı. (somut)

* Bu haberi alınca sevinç çığlıkları attı. (soyut)

* Bu olayda herkesin parmağı var. (soyut)

* Parmak uçlarında yürüyordu. (somut)

Nitel ve Nicel Anlamlı Sözcükler

Varlıkların niteliğini gösteren; sayılamayan, ölçülemeyen bir değeri, özelliği ifade eden sözcüklere **nicel anlam-
lı sözcükler** denir.

Binaları dikerek **sağlam** bir zemin buldub.

Dar bir elbise ile toplantıya girmiş.

Yanından **ağır** adımlarla geçmişti.

Ayağına **kalin** koraplar giymişti.

! Yukarıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözler var-
lıkların ölçülebilen özelliklerini bildirdiği için nicel an-
lamlı sözcüklerdir.

Varlıkların nasıl olduğunu belirtmek, onu başka şeylerden
ayırarak özellik, vasıf, keyfiyet olarak belirten sözcüklere
nitel anlamlı sözcükler denir. Nitel anlamlı sözcükle-
ri bir bakıma **niteleme sıfatları** olarak düşünebiliriz.

Masanın kenarındaki **kırık** bardağı attı.

Dünyanın en **lezzetli** kebabı burada yapılır.

Ayağındaki **kırmızı** ayakkabı çok komikti.

Bozuk arabayla yola çıkmıştık.

6) Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcükleri nitel
ya da nicel özellik yönünden belirleyiniz.

Bahçede **büyük** bir kalabalık var.

Son iki günde başım **çok** ağrıdı.

Beni **küçük** düşürmüştün.

Bahçeyi **yırtık** ayakkabılarımla suladı.

GENEL ~ ÖZEL ANLAMLİ SÖZCÜKLER

Aynı türden varlıkların tamamını belirten sözcükler **genel**, bir tanesini ya da bir kısmını belirten sözcükler **özel** anlamlıdır.

Örnek: varlık - canlı - hayvan - sürüngen - yılan
(genelden özele)

varlık - canlı - insan - yazar - Fakir Baykurt (genelden özele)

! Sözcükler cümle içindeki kullanımına göre bazen genel, bazen de özel anlam taşıyabilir.

Örnek: Gül, en sevdiğim çiçek genel özel çiçektir.

7

Numaralandırarak verilen sözcükleri genelden özele sıralayınız.

1 mahalle 2 sokak 3 ev 4 ilçe 5 ülke 6 il

1 çam 2 varlık 3 bitki 4 ağaç 5 karagörm

1 harf 2 paragraf 3 kelime 4 ders 5 Türkçe

Numaralandırarak verilen sözcükleri özelden genele sıralayınız.

1 canlı 2 varlık 3 bitki 4 meyve 5 elma

1 insan 2 canlı 3 Elif İnan 4 doktor 5 varlık

! Genel anlamlı sözcüklerin kullanıldığı cümleler **genel**; özel anlamlı sözcüklerin kullanıldığı cümleler **özel** yargı içerir.

8) Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını işaretleyiniz.

Cümleler	Somut	Soyut
Sadece biraz mutlu olmak istemişim.		
Odadan gelen sesler herkesi korkutmustu.		
Kuşu kafesten kim kaçırmıştı?		
Senin kadar inatçı birini görmedim.		
Bu acı olay karşısında perişan olmuştum.		
Bu devirde haberi çocuktan olmalı.		
Elif Hanım, düşüncelerini bizimle paylaştı.		

İKİLEMELER

Anlamı güçlendirmek amacıyla aynı sözcüğün, yakın anlamlı kelimelerin veya zıt anlamlı kelimelerin tekrarıyla oluşan kelime grubuna **ikileme** denir.

Örnek:

• ara sıra • az çok • tıkr tıkr

• yana yakıla • eğri büğrü • biter bitmez

İkilemelerin arasında herhangi bir noktalıma işareti olmaz.

Aşağı, yukarı iki saattir kar yağıyor. (yanlış)

Aşağı yukarı iki saattir kar yağıyor. (doğru)

Olayla ilgili az, çok bilgim var. (yanlış)

Olayla ilgili az çok bilgim var. (doğru)

İkilemeler farklı yollardan oluşur.

- * Bu memleketin topraklarını karış karış gezdim. (Aynı sözcüğün tekrarıyla)
- * Derenin suları sıril sıril akıyordu. (Doğa taklidi sesleriyle)
- * Saatın zili çalar çalmaz uyandım. (Sözcüğün olumsuzuyla)
- * Artık ablam az çok para kazanıyor. (Zıt anlamlı sözcüklerle)
- * Gorbayı iaince ağırim sızım kalmadı. (Yakın anlamlı sözcüklerle)
- * Uzun süre sızden ses seda çıkmadı. (Eş anlamlı sözcüklerle)
- * Polas-pandıras tatile çıktık. (Anlamsız sözcüklerle)
- * Giydiği eski püskü bir elbiseydi. (Biri anlamlı, biri anlamsız sözcüklerle)

9) Aşağıdaki cümlelerde bulunan ikilemelerin altını çiziniz. Bu ikilemelerin cümleye kattığı anlam verilen başlığa yazınız.
Çocuklar sahada güzel güzel oynuyor.

Kar yağışı aşağı yukarı iki saattir devam ediyor.

Annem ufak tefek bir kadıncağızdı.

Apar topar yola çıkmak zorunda kaldık.

Yorgun argın teyzemlere gittik.

Yağmur gece boyunca sakır sakır yağıdı.

Bu yolları adım adım gezdik.